

Lan Thủy Tiên (*Dendrobium thyrsiflorum*)

Không có gì làm cho tôi có thể quên được cái cảm giác lần đầu tiên được chiêm ngưỡng chùm hoa xinh đẹp của cây lan Thủy Tiên. Và sự kiện này là một trong những điểm nổi bật, in đậm nét vào kinh nghiệm của những năm trồng và vui thú với lan của tôi.

Khi tôi mua thì cây lan này chỉ có lá mà không có hoa, và lúc đó tôi chẳng biết hoa của nó sẽ giống như thế nào. Bà bán hàng báo với tôi là bà đã làm đủ mọi cách mà cây lan này chẳng chịu nở hoa. Lúc bấy giờ tôi chỉ có chút đỉnh kinh nghiệm với những cây lan mà thôi, nhưng tôi cũng có tí hy vọng là sẽ săn sóc làm sao cho cây này có hoa. Mang về nhà tôi treo nó ở vườn sau, theo thời gian thấy cây có vẻ mạnh mẽ, tươi mát hơn trước, tôi mừng là cây đã thích ứng với nơi ăn chốn ở và chịu cách thức chăm bón, săn sóc của tôi.

Vào năm thứ nhì được làm chủ cây lan này, một hôm tôi trở về từ một chuyến đi công tác ở Trung Hoa, khi vừa bước ra hiên nhà cái mà tôi thấy trước nhất là cây lan Thủy Tiên với một chùm hoa nở đầy đặn, âm ập những đóa hoa mỹ miều. Tôi choáng váng sững sờ trước cảnh này, tưởng chừng như cây lan có dụng ý chờ đúng lúc tôi về sau một chuyến đi xa để chào mừng tôi. Tôi không bao giờ quên được khoảnh khắc này.

Năm nay, vào khoảng hai tuần trước đây, sự việc cũng xảy ra y hệt như vậy. Khi tôi trở về nhà sau khi đi nghỉ hè ở San Antonio về, cây lan Thủy Tiên này cũng lại như chuyến trước, nở hoa mừng tôi về, không phải chỉ một chùm hoa như năm ngoái mà là hai chùm. Lần này tôi không ngạc nhiên mấy vì trước khi đi tôi đã thấy nụ hoa nhú ra rồi, nhưng tôi thật sự là quá vui mừng vì hoa đã không nở và tàn lúc vắng tôi. Trong suốt cuộc nghỉ hè tôi đã cố không nghĩ ngợi gì đến cây hoa đang hé nụ ở nhà, tôi cũng không nhắc đến nó với ai ngay cả Janie là vợ của tôi. Nhưng tôi thật là nhẹ hẫng người khi thấy cây lan chờ tôi về mới chịu nở giống như là tôi và lan đã hứa hẹn với nhau như thế.

Không biết có phải cây lan Thủy Tiên này có dụng tâm chỉ nở hoa khi tôi đi xa trở về để đón mừng tôi. Tôi không đề nghị các bạn áp dụng kỹ thuật này nhưng sự thật đã xảy ra cho tôi như vậy. Điều mà làm tôi ngạc nhiên hơn nữa là cây lan này bây giờ được tôi gắn vào một khúc gỗ, trái ngược với lần nở hoa đầu tiên được một chùm là cây được trồng trong chậu. Cây phát triển mạnh dưới giàn lưới che, tôi tưới phân loãng chỉ có một nửa lượng phân 20-20-20 chứ không dùng nguyên lượng như nhà sản xuất chỉ dẫn. Khí hậu ban đêm ở vùng tôi ở ban đêm nhiệt độ xuống đến 40 độ F mà cây lan này vẫn chịu được, cây này không làm nũng không nhõ như nhiều loại khác vì có một lần ba đêm liên tiếp trời lạnh đến 32 độ F, sau đó tôi mới kéo lưới che mà cây vẫn tốt.

Ảnh: Dan Waren

Mang cây lan tôi yêu quý đến sở để vừa làm việc vừa ngắm, tôi đặt lan ở một góc bàn làm việc của tôi, trên một cái kệ cao để nhìn cho rõ và tôi lại có một sự ngạc nhiên nữa. Làn gió nhẹ từ cánh quạt chạm vào những cánh hoa, làm cả chùm hoa như đang khiêu vũ lên xuống, uốn éo từ bên phải qua bên trái trông giống như một đàn ong mật hay đàn ong vò vẽ đang bay về phía tôi. Màu vàng của những cánh hoa chính giống như thân hình của ong và màu trắng của những cánh hoa phụ trông giống như những đôi cánh mỏng trong suốt chập chờn trong không khí.

Tôi có biết loài lan Vũ Nữ giả dạng giống như ong vò vẽ hay ong mật để khiêu khích đám côn trùng này tấn công đục chạm vào hoa để làm công việc thụ phấn dùm. Có lẽ loài hoa Thủy Tiên này cũng dùng cách này để dụ dỗ loài côn trùng cho mục đích truyền giống, tôi chắc chắn là thế.

Cây lan được gắn vào khúc cây, khúc cây này một mình nó nhìn không có gì là hấp dẫn nhưng trông lại rất hoà hợp với cảnh hoa vì màu nâu của nó được mưa nắng làm thành, khúc gỗ này chỉ cong vừa đủ để bổ xung cho chiều dọc của cánh hoa, cánh hoa này nghiêng nghiêng chứ không thẳng. Ngay cả một miếng gỗ làm nền, kích thước vừa phải, không lớn quá mà cũng không nhỏ quá, mà nắng gió làm cho bề mặt có một màu nâu lạt hoà hợp với khúc cây, khúc cây được đặt một cách khéo léo cân bằng trên này nên cây hoa này bày biện di chuyển cách nào cũng dễ dàng. Chùm hoa nở thì vươn ra khỏi khúc gỗ này nên nhìn rất vừa mắt.

Nếu lúc tôi gắn cây lan này vào khúc cây mà tôi tưởng tượng được ra hình ảnh của cây lan như bây giờ thì tôi đã đặt cây lan lên cao thêm một chút nữa để sau này bộ rễ có chỗ mà len lỏi. Nhưng thôi thế này cũng được rồi, tất cả đều xuôi xẻ, lan thì tốt tươi và nở tung bừng còn tôi thì vui vẻ hân hoan thưởng thức nét kiêu diễm của cây, của hoa.

Ảnh: Dan Warren

Tháng tới chúng tôi sẽ cho ra mắt cây Cymbidium Dan Warren được gây giống bởi Hartfield của Hartfield Orchid và tôi rất lấy làm hân hạnh, vui mừng vì tên họ của tôi được dùng để gọi giống lan mới này. Loài lan đất này được gây giống bằng hai cây lan khác nhau nên các cây con sẽ khác nhau, mỗi cây sẽ thừa hưởng sự di truyền khác biệt từ cây Bố hay từ cây Mẹ. Vì vậy mặc dù là anh chị em (siblings) nhưng màu sắc và kích thước của chúng sẽ khác hẳn nhau.

Chúng tôi sẽ trình bày về sự phát triển, sinh sản của giống hoa mới này và chúng ta sẽ bàn luận về sự khác biệt của chúng. Không phải luôn luôn một người chơi lan tài tử khi gây giống một cây lan mà kết quả lại ra được nhiều cây con khác nhau như vậy, sự việc này cho ta có một quan niệm về sự khác biệt của chúng, đó là một kinh nghiệm học hỏi có giá trị. Riêng tôi, tôi rất thích thú về việc này và tôi hy vọng các bạn sẽ tìm thấy sự hào hứng thích thú như vậy.

Dan Warren
Orange County Orchid Society

Phạm Hào dịch.